

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۹ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی قایستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸				اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir			
ردیف	سؤالات						نمره
۱	هجای سوم واژه‌ی « تابستان » را با علامت خاص خود بنویسید.						۰/۲۵
۲	<p>با توجه به شعر زیر، به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>مرحبا ای بیک مشتاقان، بده پیغام دوست سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر</p> <p>الف) کدام بیت، « مصرع » است؟ ب) حروف قافیه را بنویسید.</p> <p>تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست</p>						۰/۱۵
۳	<p>شعر زیر، در قالب « رباعی » سروده شده است یا « دو بیتی »؟ چرا؟</p> <p>وقت است که در بر آشنایی بزنیم زان پیش که دست و پا فرو بندد مرگ</p> <p>تا بر گل و سبزه، تکیه جایی بزنیم آخر کم از آن که دست و پای بزنیم</p>						۰/۱۵
۴	<p>مسعود سعد، شعر زیر را در قالب سروده است.</p> <p>ای کامگار سلطان، انصاف تو به کیهان مسعود شهریاری، خورشید نامداری</p> <p>ای اوج چرخ جایت، گیتی ز روی و رایت چون بوستان گشته عیان آندر جهان چون بوستان</p>						۰/۲۵
۵	<p>هر یک از واژه های مشخص شده در بیت زیر، کدام یک از ارکان تشبیه هستند؟</p> <p>« این عمر به ابر نوبهاران ماند این دیده به سیل کوهساران ماند »</p>						۰/۱۵
۶	<p>با توجه به مصراع اول بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>« درون سینه، دلم چو کیوتران بتید الف) « طرفین تشبیه » را مشخص کنید. ب) تشبیه موجود را به صورت یک « تشبیه بلیغ » در آورید.</p> <p>چه آتش است، که در جان من نهادی باز؟</p>						۱
۷	<p>برای تشبیه زیر، « وجه شبه » مناسب بنویسید.</p> <p>« انسان صادق، همچون آیینه است. »</p>						۰/۱۵
۸	<p>تشبیه موجود در بیت زیر، « مرکب » است یا « مفرد »؟ چرا؟</p> <p>« صلاهی یوسف گل شد جهان گیر زلیخای جوان شد عالم پیر »</p>						۰/۷۵
۹	<p>واژه‌ی « نرگس » را به شکل « استعاره‌ی مصرحه » در جمله ای به کار ببرید.</p>						۰/۱۵
۱۰	<p>در کدام بیت، « استعاره‌ی مکنیه » به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.</p> <p>الف) شب، نرم نرم، پای ز جنگل برون نهاد ب) چو دریای خون شد همه دشت و راغ</p> <p>آهسته، دشت و بیشه، نقابی بر او کشید جهان چون شب و تیغ ها چون چراغ</p>						۰/۷۵
«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم»							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۹ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷			
دانش آموزان و دوطالبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸				اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir			
ردیف	سؤالات						نمره
۱۱	مفهوم استعاری هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید. « مرا برف باریده بر پر زانغ » « برید و میان را به گیسو ببست » « نشاید چو بلبل تماشای باغ » « به فندق گل و ارغوان را بختست »						۰/۵
۱۲	در بیت های زیر ، کدام واژه‌ی مشخص شده ، « مجاز » است ؟ « قرینه» ی آن را بنویسید. « آفرین جان آفرین پاک را » « کار پاکان را قیاس از خود مگیر » ان که جان بخشید و ایمان خاک را» گرچه باشد در نبشتن شیر و شیر »						۰/۵
۱۳	در هر یک از موارد زیر ، « مجاز » را بیابید و نوع «علاقه» ی آن را بنویسید. الف) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید ب) اگر رفت و آثار خیرش نماند نشاید پس مرگش الحمد خواند						۱
۱۴	مفهوم هر یک از کنایه های مشخص شده را بنویسید. الف) هر که در مزرع دل ، تخم وفا سبز نکرد ب) ای نصیحت کن ملامت ، چند و چند ، از دست تو زرد رویی کشد از حاصل خود وقت درو صد گریبان پاره کردم ، دستم از دامن بدار						۱
۱۵	کنایه‌ی « هنوز از دهن بوی شیر آیدش » را برای بیان چه مقصودی به کار می بریم ؟						۰/۵
۱۶	در کدام بیت ، کاربرد « تتابع اضافات » آشکار است ؟ تکرار کدام « واج » آن را پدید آورده است ؟ الف) خواب نوشین بامداد رحیل ب) لبخند تو خلاصه‌ی خوبی هاست باز دارد پیاده را ز سیل لختی بخند ، خنده‌ی گل زیباست						۰/۵
۱۷	در عبارات های زیر ، « سجع » ها را بیابید و « نوع » آن ها را مشخص کنید. الف) خبری که دانی دلی بیازارد ، تو خاموش تا دیگری بیارد. ب) صیاد ، بی روزی ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی اجل در خشکی نمیرد.						۱
۱۸	در بیت زیر ، آرایه‌ی « موازنه » وجود دارد یا « ترصیع » ؟ چرا ؟ « ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود »						۱
۱۹	در ابیات زیر ، « جناس » ها را تعیین کنید و به طور دقیق نوع هر یک را بنویسید. الف) سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند ب) گرم باز آمدی محبوب سیم اتمام سنگین دل پ) ای آسمان چو دور ندیمانش دیده‌ای همدم گل نمی شود یاد سمن نمی کند گل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گل در دور خویش، شکل مدور گرفته‌ای						۱/۵
۲۰	آیا واژه های « اشارت » و « بشارت » نمونه‌ی مناسبی برای موسیقایی ترین نوع جناس هستند ؟ چرا ؟						۰/۵
۲۱	در بیت زیر، کدام واژه‌ها آرایه‌ی «جناس» را به وجود می آورند؟ «یاد یاران یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود»						۰/۵
۲۲	چگونگی کاربرد آرایه‌ی « تصدیر » را در بیت زیر شرح دهید. « گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور گفتمت چون ذرّ حدیثی گر توانی داشت گوش»						۰/۵
«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم»							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۹ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷			
دانش آموزان و دولتیان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی نایبستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸				اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir			
ردیف	سؤالات						نمره
۲۳	کدام گروه از واژه های زیر ، پدید آورنده‌ی آرایه‌ی « اشتقاق » هستند ؟ دلیل خود را بنویسید.						۰/۵
	الف) طلعت - طالع ب) عمل - عالم						
۲۴	در بیت زیر ، آرایه‌ی « تلمیح » را مشخص کنید ، دانسته‌ی مورد نظر را در یک سطر توضیح دهید.						۱
	« پدرم روضه‌ی رضوان به دو گندم بفروخت من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم »						
۲۵	مولوی در بیت «بهر این فرمود رحمان ای پسر / کل یوم هو فی شأن ای پسر» از کدام آرایه‌ی معنوی ، بهره گرفته است ؟ دلیل خود را بنویسید.						۱
۲۶	در بیت زیر ، آرایه‌ی « ایهام » را بیابید و معانی مختلف واژه‌ای که این آرایه را پدید می آورد ، بنویسید.						۱
	« هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نجید در رهگذر باد ، نگهبان لاله بود »						
۲۷	چرا مصراع دوم بیت زیر را نمونه ای از « تناقض » می دانیم ؟						۰/۵
	« از خلاف آمد عادت بطلب کام که من کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم »						
۲۸	در بیت زیر ، آرایه‌ی « حس آمیزی » را بیابید.						۰/۵
	« سرود مجلس است اکنون ، ملک به رقص آرد که شعر حافظ شیرین سخن ، ترانه‌ی توست »						
۲۹	در بیت زیر ، «نشر» ها را مشخص کنید ؛ سپس « نوع لف و نشر » را بنویسید.						۰/۵
	« ای نور چشم مستان ، در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان »						
۳۰	آرایه‌ی « حسن تعلیل » را در بیت زیر ، توضیح دهید.						۰/۵
	« باران همه بر جای عرق می چکد از ابر پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد »						
	« موفق باشید »						۲۰
	جمع نمره						۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی نایبستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	« — » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	الف) بیت اول (یا مارجبا ای پیک مشتاقان (۰/۲۵)) ب) «ام» (۰/۲۵)	۰/۵
۳	رباعی (۰/۲۵) با هجای بلند آغاز شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۴	مستزاد (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	ماد: ادات تشبیه (۰/۲۵) دیده: مشبّه (۰/۲۵)	۰/۵
۶	الف) مشبّه: دلم (یا دل) (۰/۲۵) مشبّه به: کبوتران (۰/۲۵) ب) دلم کبوتر است (یا دلم کبوتران است). یا کبوتر دل (کبوتران دل) (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۱
۷	حقیقت گوئی (یا صداقت / شفافیت / یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۸	مفرد (۰/۲۵) چون مشبّه به هر تشبیه یک چیز است (یا صفت یا صفاتی که وجه شبه اند از همان یک چیز استنباط می شود). (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۰/۲۵
۹	از نرگشش، اشک فرو ریخت. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۰	بیت « الف » (یا بیت « شب، نرم نرم، ») (۰/۲۵) چون شاعر به « شب » و یا « دشت و بیشه » شخصیت انسانی و یا جان بخشیده است. (یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۲۵
۱۱	پرزاغ: موی سیاه (یا موی جوانی) (۰/۲۵) فندق: ناخن (۰/۲۵)	۰/۵
۱۲	خاک (۰/۲۵) قرینه: جان بخشید و ایمان (۰/۲۵)	۰/۵
۱۳	الف) دم (۰/۲۵) علاقه: سبینه (۰/۲۵) ب) الحمد (۰/۲۵) علاقه: جزئیّه (۰/۲۵)	۱
۱۴	الف) شرمندگی (سرافکندگی، بی نصیب ماندن یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵) ب) رهایم کن (یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵)	۱
۱۵	بی تجربه و یا کودک نشان دادن فرد مورد نظر (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	بیت « الف » (یا بیت « خواب نوشین ») (۰/۲۵) واج « — » (یا مصوّت کوتاه « — ») (۰/۲۵)	۰/۵
	« ادامه در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی نایبستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	الف) بیازارد، بیارد (۰/۲۵) سجع مطرف (۰/۲۵) ب) نگیرد، نمبرد (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵)	۱
۱۸	موازنه (۰/۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با هم (۰/۲۵) سجع متوازن دارند. (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف) چمن، چمن (۰/۲۵) افزایشی (۰/۲۵) (یا چمن و سمن، اختلافی) ب) گل، گل (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵) (پ دور (۰/۲۵) تام (۰/۲۵))	۱/۵
۲۰	خبر (۰/۲۵) چون در تلفظ و حروف، کاملاً یکسان نیستند یعنی جناس تام ندارند. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	یاد (۰/۲۵) یار (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	واژه ی «گوش» (۰/۲۵) در آغاز و پایان بیت تکرار شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	گروه «الف» (۰/۲۵) چون این واژه ها هم ریشه هستند. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۴	مصراع اول (یا پدرم روضه ی (۰/۵) بیت به رانده شدن حضرت آدم (ع) از بهشت، به خاطر خوردن میوه ی ممنوعه اشاره دارد. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۱
۲۵	تضمین (۰/۵) چون مولوی در مصراع دوم، آیه ای از قرآن آورده است. (۰/۵)	۱
۲۶	لاله (۰/۵) گل لاله (۰/۲۵) چراغی از شیشه یا بلور (۰/۲۵)	۱
۲۷	چون از نظر منطقی چنین امری ممکن نیست (یا وجود جمعیت نقض وجود پریشانی است) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۲۸	شیرین سخن (۰/۵)	۰/۵
۲۹	بنواز، بگردان (۰/۲۵) نوع لقا و نشر: مرتب (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	شاعر، برای باریدن باران علت ادبی و غیر واقعی آورده است و آن شرم و حیای ابر از لطافت معشوق است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
	جمع نمره	۲۰
	«خسته نباشید»	